

**Sprawozdanie merytoryczne
z działalności fundacji
Wolne Lektury
za 2023 rok**

Drodzy i Drogie!

Jesteśmy razem już bardzo długo, znacznie dłużej niż mogliśmy to sobie na samym początku wyobrazić. W tym roku mija 17 lat od kiedy biblioteka Wolne Lektury pojawiła się w sieci. Niesłuchanie się przez ten czas rozwinęliśmy - od prostej strony z tekstami lektur szkolnych do ogromnego systemu udostępniającego już blisko 7000 tytułów klasyki polskiej i światowej. Gorąco dziękujemy, że jesteście z nami i nas wspieracie.

W historii Wolnych Lektur były okresy lepsze i gorsze. Ostatnie 4 lata były wyjątkowo trudne. Rok w rok kończyliśmy ze stratą finansową, którą pokrywaliśmy z wcześniejszych oszczędności. W 2023 te oszczędności się skończyły.

Nasz zespół składa się dziś z 10 osób - prócz 5 pracowników etatowych pracuje z nami czterech redaktorów i programista. Żeby móc nie tylko utrzymywać, ale także rozwijać bibliotekę powinniśmy zatrudnić jeszcze co najmniej 3 osoby - koordynatora, redaktorkę i programistę aplikacji mobilnych. Jak dotąd było to w sferze marzeń.

W 2023 roku wsparliście nas rekordową sumą: darowizny i 1,5% podatku łącznie przyniosły pół miliona złotych! Drugie tyle udało się pozyskać ze środków publicznych. Ta suma wydaje się ogromna, ale koszty, niestety, były jeszcze wyższe. Stratę - po raz ostatni - pokryliśmy z oszczędności.

Gdyby nie wsparcie naszych czytelników i przyjaciół musielibyśmy zamknąć działalność już 4 lata temu. Wasze darowizny dosłownie uratowały bibliotekę i pomogły nam przejść przez najgorszy okres. Serdecznie Wam za to dziękujemy!

Szczęśliwie, rok 2024 będzie lepszy niż poprzednie. W chwili kiedy piszemy te słowa otrzymaliśmy pozytywne wyniki czterech konkursów grantowych na projekty, które będziemy realizować w latach 2024-2026. Daje to szansę na realizację rzeczy, które już od dawna powinny być zrobione:

- będziemy budować całkiem nową aplikację mobilną na telefony z systemami Android i iOS, przyjazną i pełną przydatnych funkcjonalności zwiększających wygodę czytania na małych ekranach,
- rozpoczniemy udostępnianie Starego Testamentu w przepięknym tłumaczeniu Izaaka Cyłkowa. Udostępnienie Biblii odkładaliśmy z roku na rok od ponad dekady (!) ze względu na ogrom pracy jakiego wymaga ten wyjątkowy tekst. Ta praca będzie przebiegała powoli, ale za kilka lat chcemy mieć już cały kanon Ksiąg Świętych w dwujęzycznym, bogato opracowanym wydaniu,
- uzupełnimy braki najpotrzebniejszych audiobooków, nagramy ich ponad 100 dla najbardziej poszukiwanych książek,
- rozwiniemy program tłumaczeń książek, żeby udostępnić Wam ważne pozycje niedostępne w domenie publicznej. Już wkrótce zajmiemy się „Procesem” Franza Kafki, zaraz potem „Alicją w Krainie Czarów” Lewisa Carrolla,
- stworzymy kolekcje twórców, którzy przechodzą właśnie do domeny publicznej: Juliana Tuwima, Zofii Nałkowskiej, Kornela Makuszyńskiego i Konstantego Ildefonsa

Gałczyńskiego.

Wsparcie ze środków publicznych pozwoli nam na dodatkowy rozwój, ale nie zastąpi darowizn od Was, naszych przyjaciół. Wręcz przeciwnie: każda dotacja publiczna wymaga od nas posiadania dodatkowych pieniędzy, bo PFRON i MKiDN wymagają min. 20% wkładu własnego. Innymi słowy - trzeba mieć pieniądze, żeby dostać pieniądze. Nie mamy innych pieniędzy niż te, którymi nas wspieracie. Nie możemy także znaleźć się za 3 lata na progu bankructwa, jeśli pewnego dnia dofinansowanie publiczne się skończy. Jedynym gwarantem naszego istnienia jesteście Wy. Pracujemy dla Was, i chcemy pracować dalej.

Paulina Choromańska i Jarosław Lipszyc
Zarząd fundacji Wolne Lektury

W 2023 roku wpływy z 1,5% podatku przeznaczanego przez Darczyńców na rzecz naszej statutowej działalności wyniosły 88 185,80 zł.

Dzięki wpłatom z 1,5% w 2023 roku mogliśmy wydać kolejne ebooki zarówno dla młodszych, jak i dla starszych czytelników. Były to:

- *Dolina trwogi* Arthura Conan Doyle'a – czwarta i ostatnia powieść Arthura Conana Doyle'a o Sherlocku Holmesie
- *Lokomotywa i inne wiersze dla dzieci* Juliana Tuwima – wybór najbardziej znanych wierszy dla dzieci autorstwa Juliana Tuwima
- *Awantura o Basię* Kornela Makuszyńskiego – pełną niesamowitych zbiegów okoliczności i dynamicznych zwrotów akcji historię pięcioletniej Basi, która w dramatycznych okolicznościach traci oboje rodziców
- *Zaczarowana dorożka* Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego – jeden z najbardziej znanych wierszy Gałczyńskiego, oddający niezwykłą, magiczną atmosferę Krakowa nocą, mistrzowsko łączący nastrojowy liryzm i żartobliwą groteskę
- *Łąka* Bolesława Leśmiana – tytułowy poemat z drugiego, wydanego w 1920 r. tomu wierszy Leśmiana
- *Mąż i żona* Aleksandra Fredro – frywolna, zuchwała komedia dwudziestokilkuletniego Aleksandra Fredry, obracająca się wokół tematu miłości, romansu i zdrady

Wsparcie od osób indywidualnych pozwala nam też finansować tzw. wkład własny do projektów dotowanych przez instytucje publiczne czy utrzymać infrastrukturę IT fundacji.

Dziękujemy za to, że kolejny rok byliście z nami!

Aby przekazać 1,5% na Wolne Lektur wystarczy w swoim formularzu PIT na stronie <https://www.podatki.gov.pl/> — lub jeśli wypełniasz druk samodzielnie — wpisać w odpowiednią rubrykę formularza nasz numer KRS 00000 70056. Każda wpłacona kwota zostanie przeznaczona na rozwój zasobów oraz utrzymanie biblioteki Wolne Lektury.

Część I – Podstawowe informacje o Fundacji

NAZWA FUNDACJI: Wolne Lektury

SIEDZIBA: ul. Marszałkowska 84/92 lok. 125, 00-514 Warszawa

DATA WPISU DO KRS: 06.12.2001 r.

Nr KRS: 0000070056

REGON: 017423865

Fundacja otrzymała status organizacji pożytku publicznego w dniu 18 listopada 2004 roku na podstawie Postanowienia Sądu Rejonowego dla M. St. Warszawy, XIX Wydziału Gospodarczego KRS w Warszawie.

ZARZĄD FUNDACJI:

Prezes Zarządu: Jarosław Lipszyc

Wiceprezeska Zarządu: Paulina Choromańska

CELE STATUTOWE FUNDACJI:

- promocja i ochrona wolności korzystania z dóbr kultury;
- upowszechnianie i wspieranie nowoczesnych metod edukacji;
- promocja i ochrona praw i wolności obywatelskich;
- prowadzenie działalności charytatywnej.

Fundacja prowadzi nieodpłatną działalność statutową.

Część II – Działania merytoryczne prowadzone w 2023 r.

W 2023 roku cele statutowe realizowaliśmy poprzez działania w dwóch obszarach tematycznych:

1. BIBLIOTEKA INTERNETOWA WOLNE LEKTURY

Prowadzimy jedną z najpopularniejszych w Polsce darmowych bibliotek internetowych wolnelektury.pl. Znajduje się w niej ponad 6600 utworów literackich z domeny publicznej i na wolnych licencjach, również w formie audiobooków oraz w formacie DAISY oraz EPUB3 Media Overlays (dla osób niewidomych lub niedowidzących), a także 400 reprodukcji dzieł sztuki. W 2023 roku z zasobów biblioteki skorzystało 7,04 mln unikalnych użytkowników. Z udostępnionych zasobów można korzystać za pośrednictwem strony internetowej, która jest również dostosowana do używania na urządzeniach mobilnych. Ponadto tworzymy innowacyjne narzędzia techniczne do digitalizacji i udostępniania tekstów literackich w różnych formatach: XML, HTML, PDF, MOBI, EPUB, FB2, a także za pomocą aplikacji mobilnych, katalogu OPDS, protokołu OAI-PMH i otwartego API. Wszystkie narzędzia udostępniamy jako wolne oprogramowanie na warunkach licencji GNU AGPL.

PRAWO KULTURY

2. PRZYSZŁOŚĆ PRAWA AUTORSKIEGO – PRAWO KULTURY

Pomagamy zrozumieć prawo autorskie i zasady stosowania wolnych licencji, utrzymujemy bazę bezpłatnych porad prawnoautorskich na stronie prawokultury.pl. Staramy się poszerzyć świadomość praw i wolności, jakie daje obywatelom i obywatelkom obowiązująca w Polsce ustawa o prawie autorskim.

Biblioteka internetowa Wolne Lektury

W 2023 roku zrealizowaliśmy **8 projektów** finansowanych ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Komisji Europejskiej oraz Fundacji Lotto im. H. Konopackiej.

PROJEKT: Literatura wobec rzeczywistości – nowe kolekcje na Wolnych Lekturach
SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
CZAS REALIZACJI: 01.01.2021-31.12.2023 (III rok realizacji projektu wieloletniego)
KWOTA DOTACJI W 2023 r.: 147 846,00 zł

W 2023 roku w kolekcji „Podróż do rzeczywistości” zamieściliśmy 20 książek, pochodzących z domeny publicznej.

Opublikowaliśmy następujące tytuły:

1. *Pamiętniki o Lisowczykach czyli przewagi Elearów polskich* Wojciech Dembołęcki,
2. *Dawny ustrój i rewolucja* Alexis Tocqueville (tłum. Władysław Mieczysław Kozłowski),
3. *Kłopoty pani Doroty* Tadeusz Borowski,
4. *Raj amerykański. Część pierwsza* Egon Erwin Kisch (tłum. E. Grodzki),
5. *Raj amerykański. Część druga* Egon Erwin Kisch (tłum. E. Grodzki),
6. *Sprawa szefa sztabu Redla. Z tajników szpiegostwa* Egon Erwin Kisch (tłum. nieznany),
7. *Widma moich współczesnych* Stanisław Brzozowski,
8. *Alicja w krainie czarów* Tadeusz Borowski,
9. *Kronika polska* Gall Anonim (tłum. Zygmunt Komarnicki),
10. *Na szlaku Warszawa-Afryka-Warszawa* Jan Masoński,
11. *Ogólna charakterystyka powstania w 1863 r.* Agaton Giller,
12. *Przez ciernie żywota* Ferdynand Kuraś,
13. *Dziennik z oblężenia Paryża* Antoni Oleszczyński,
14. *Przeminęło z ogniem* Noemi Szac-Wajnkranc,
15. *Z pamiętników chłopskich. Pamiętnik nr 3* Autorka nieznana,
16. *Z pamiętników bezrobotnych. Pamiętnik nr 4* Autorka nieznana,
17. *Z pamiętników bezrobotnych. Pamiętnik nr 27* Autorka nieznana,
18. *Dziennik podróży do Tatrów* Seweryn Goszczyński,
19. *Wspomnienia chłopca - powstańca z 1863 r* Ignacy Drygas,
20. *Wspomnienia młodej robotnicy* Adelheid Popp (tłum. B. Hollaender).

Drugim elementem zadania było uzupełnienie kolekcji „Literatura dla dzieci i młodzieży” o 5 nowych książek i 5 audiobooków. Na Wolnych Lekturach znalazły się następujące tytuły w formie do czytania i do słuchania:

1. *Pollyanna* Eleanor H. Porter (tłum. Władysław Juszkiewicz), lektorka: Paulina Holtz, studio: ArtRepublica Rafał Poławski,
2. *Takie sobie bajeczki* Rudyard Kipling (tłum. Stanisław Wyrzykowski), lektor: Jan Staszczuk, studio: UnderTheFridge,
3. *Duch z Canterville* Oscar Wilde (tłum. nieznany), lektor: Jan Staszczuk, studio: UnderTheFridge,

4. *Tajemnica Marii Rogêt* Edgar Allan Poe (tłum. Stanisław Wyrzykowski), lektor: Jan Staszczyk, studio: UnderTheFridge,
5. *Znak czterech* Arthur Conan Doyle (tłum. Waław Widigier), lektor: Robert Koszucki, studio: ArtRepublica Rafał Poławski.

Wszystkie audiobooki zostały udostępnione na stronie wolnelektury.pl na wolnej licencji - Licencji Wolnej Sztuki 1.3.

W 2023 roku w serwisie WolneLektury.pl dobiegały końca prace nad wymianą interfejsu użytkownika. Po okresie testów i poprawek, w którym nowy layout był prezentowany podzbiorowi użytkowników, obecnie jest już włączony dla wszystkich. Na stronie, podobnie jak we wszystkich formatach ebooków, zostały wymienione okładki zgodnie z nowym projektem. Zaimplementowana została przy tym możliwość edycji dodatkowych informacji fundraisingowych dołączanych do ebooków, oraz mechanizm automatycznie aktualizujący pliki według potrzeb — po zmianie takich informacji bądź po wdrożeniu nowej wersji konwertera.

Została wdrożona reimplementacja wyszukiwarki pełnotekstowej. Również podpowiedzi w wyszukiwarce zostały wzbogacone o dodatkowe elementy: kolekcje, strony informacyjne itp. Działający w bibliotece katalog biblioteczny w standardzie OPDS został uzupełniony o audiobooki.

Wdrożyliśmy Mapę Wolnych Lektur — początkowo wdrożoną jako „wakacyjna mapa”, pozwalająca znajdować fragmenty utworów bezpośrednio związane z miejscem, w którym znajduje się użytkownik, albo z dowolnym innym położeniem geograficznym. Książki z kolekcji „Podróż do rzeczywistości” zyskały odnośniki do pojawiających się w nich miejsc i również można je teraz zobaczyć na mapie.

Wdrożyliśmy także nowo zaprojektowany czytnik utworów online zintegrowany z odtwarzaczem audiobooków z funkcją śledzenia synchronizacji tekst-audio bezpośrednio w czytniku. Projektowanie nowego czytnika, rozpoczęte analizą użyteczności dotychczasowego czytnika, opierało się na serii warsztatów z zewnętrznymi ekspertami UX. Poza dostosowaniem szaty graficznej do nowego interfejsu Wolnych Lektur, nowy czytnik wprowadza lepszą nawigację po strukturze tekstu, ze wskazaniem czasu potrzebnego na poszczególne części utworu, a także narzędzia do cytowania i udostępniania fragmentów tekstu. Wbudowany w czytnik odtwarzacz audiobooków z funkcją synchronizacji tekst-audio pozwala śledzić tekst podczas słuchania lub czytanie multimodalne, pozwalające łatwo przełączać się między różnymi sposobami korzystania z utworu.

PROJEKT: Wolne ebooki i audiobooki z najlepszą literaturą — klasyka żydowska, fantastyka, kryminały i romanse z najwyższej półki

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

CZAS REALIZACJI: 01.01.2023-31.12.2023

KWOTA DOTACJI W 2023 r.: 123 750,00 zł

W ramach realizacji zadania udostępniono 35 tytułów w formie ebooków i audiobooków w wielu dogodnych formatach cyfrowych w ramach dwóch kolekcji: „Antologia Poetki Zagłady”, w związku z przypadającą w 2023 r. 80 rocznicą wybuchu powstania w getcie warszawskim, oraz „Literatura dla dzieci i młodzieży”. Do udostępnienia wybrano następujące utwory znajdujące się w

domenie publicznej:

1. Pola Braun, *Curik a hejm*,
2. Pola Braun, *List do Warszawy*,
3. Pola Braun, *Matka*,
4. Pola Braun, *Powszedni dzień*,
5. Pola Braun, *Przeprowadzka*,
6. Pola Braun, *Wytwórnia blondynek*,
7. Pola Braun, *Żyd*,
8. Wanda Ewa Brzeska, *Niech nam się zdaje...*,
9. Wanda Ewa Brzeska, *Pochwała Niemca*,
10. Wanda Ewa Brzeska, *Szyby ze starych sztychów*,
11. Wanda Ewa Brzeska, *Gdyby*,
12. Wanda Ewa Brzeska, *Świat im się przeinaczył*,
13. Wanda Ewa Brzeska, *Ślepego króla litościwa córka*,
14. Wanda Ewa Brzeska, *Tylko tamten strzał z karabinu*,
15. Wanda Ewa Brzeska, *To było dobre miejsce*,
16. Wanda Ewa Brzeska, *W Wielkim Tygodniu*,
17. Wanda Ewa Brzeska, *Pasaż*,
18. Wanda Ewa Brzeska, *Wrosłam w podłogę przy oknie*,
19. Wanda Ewa Brzeska, *Wyrzut sumienia*,
20. Melania Fogelbaum, *[Trzewia trawią próżnię...]*,
21. Melania Fogelbaum, *[W skorupach ruder...]*,
22. Melania Fogelbaum, *Wiosenny wieczór*,
23. Zuzanna Ginczanka, *Maj 1939*,
24. Henryka Łazowertówna, *Ballada o paczce*,
25. Henryka Łazowertówna, *Mały szmugler*,
26. Lili Rodał, *Getto*,
27. Zosia Szpigelman, *Ulica żydowska*,
28. autorka nieznana, *** *[Była sobie raz Elżunia...]*,
29. autorka nieznana, *W godzinę śmierci*,
30. autorka nieznana, *Żydówki*,
31. Charlotte Bronte, *Dziwne losy Jane Eyre* (tłum. Teresa Świdarska),
32. Susan Coolidge, *Co Kasia robiła* (tłum. Zofia Grabowska),
33. Mark Twain, *Przygody Hucka Finna* (tłum. Teresa Prażmowska),
34. Eleanor H. Porter, *Pollyanna dorasta* (tłum. Janina Zawisza-Krasucka),
35. Uriel Waldo Cutler, *O królu Arturze i rycerzach okrągłego stołu* (tłum. Felicja Kruszevska).

Do 5 utworów nagrano audiobooki i udostępniono je na stronie wolnelektury.pl na Licencji Wolnej Sztuki 1.3.:

1. Charlotte Bronte, *Dziwne losy Jane Eyre*, lektorka: Joanna Niemirska, studio: ArtRepublica Rafał Poławski,
2. Susan Coolidge, *Co Kasia robiła*, lektorka: Joanna Niemirska, studio: ArtRepublica Rafał Poławski,
3. Mark Twain, *Przygody Hucka Finna*, lektor: Jan Staszczyk, studio: UnderTheFridge,
4. Eleanor H. Porter, *Pollyanna dorasta*, lektorka: Paulina Holtz, studio: ArtRepublica Rafał Poławski,
5. Uriel Waldo Cutler, *O królu Arturze i rycerzach okrągłego stołu*, lektor: Jan Staszczyk, studio:

UnderTheFridge.

11 października 2023 w Kawiarni Czytelnik w Warszawie odbyło się wydarzenie Wolne Lektury Fest. Podczas wydarzenia odbyły się dwa warsztaty: Jak promować literaturę w social mediach? (Prowadzący: Artur Kawa), Poeci szantażyści czyli wiersze z gazet (Prowadzący: Jarosław Lipszyc). Po warsztatach odbyły się zabawy literackie prowadzone przez Kolektyw Śmiesznie - grupę improwizowaną, tworzoną przez literatów i aktorów. W trakcie tego występu Kolektyw wykorzystywał utwory z domeny publicznej z zasobów cyfrowych Wolnych Lektur i Polony, aby pokazać uczestnikom wydarzenia, jak w ciekawy i kreatywny sposób można promować klasykę literatury i włączać ją do działań edukacyjnych.

Ponadto przez całe wydarzenie uczestnicy mogli wziąć udział w zorganizowanym przez Fundację konkursie poetyckim. Na specjalnie przygotowanych i opieczętowanych kartkach, trzeba było napisać stworzony ad-hoc wiersz (na dowolny temat i w dowolnym stylu), a następnie wrzucić do znajdującej się w kawiarni urny. Jury nagrodziło trzy osoby nagrodami rzeczowymi.

PROJEKT: Dorobek Piotra Chmielowskiego — polski przekład "Wilhelma Meistra" J.W. Goethego

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

CZAS REALIZACJI: 01.01.2023-31.12.2024 (I rok projektu)

KWOTA DOTACJI: 28 000,00 zł

Celem zadania jest opublikowanie klasycznej powieści *Wilhelm Meister* autorstwa Johanna Wolfganga von Goethe w przekładzie Piotra Chmielowskiego w wersji elektronicznej — jako ebooka — i udostępnienie za darmo na wolnej licencji. W 2023 roku opublikowano pierwszą część powieści pt. *Lata nauki Wilhelma Meistra*. Część druga pt. *Lata wędrówki Wilhelma Meistra czyli wyrzekający się* zostanie udostępniona w 2024 r.

W 2023 roku opracowano i udostępniono na Wolnych Lekturach pierwszą część powieści. Książka dostępna jest w wersji elektronicznej w kilku formatach: html, epub, mobi, pdf, txt, fb 2. Każdy użytkownik internetu może ją przeczytać bezpośrednio na stronie biblioteki Wolne Lektury lub pobrać bezpłatnie na swoje urządzenie.

Dzięki tej publikacji uzupełniono i wzbogacono rynek wydawniczy w Polsce o niedostępną dotychczas klasyczną pozycję literatury niemieckiej w tłumaczeniu Piotra Chmielowskiego, historyka literatury, encyklopedysty, tłumacza, profesora Uniwersytetu Lwowskiego. Publikacja książki w formie bezpłatnego ebooka zwiększa dostęp do literatury oraz obniża bariery dostępu do kultury i wartościowych bezpłatnych treści.

PROJEKT: Mistrzowska Szkoła Krótkich Form Literackich im. Marii Konopnickiej i Brunona Schulza

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW: Fundacja Lotto im. H. Konopackiej

CZAS REALIZACJI: 01.01-31.07.2023

KWOTA DOTACJI: 27 500,00 zł

Celem projektu było upamiętnienie literackich patronów roku 2022 poprzez realizację innowacyjnego projektu edukacyjnego mającego na celu podniesienie kompetencji literackich

uczestników w zakresie tworzenia krótkich form literackich - opowiadań i nowel. Cykl wykładów mistrzowskich, prowadzonych przez wybitnych literaturoznawców, został oparty o analizę przykładów z twórczości Marii Konopnickiej i Brunona Schulza - mistrzów literackiej miniatury - oraz innych autorów i autorek i osadzenie tych twórców we współczesnych kontekstach. Za pośrednictwem platformy do spotkań on-line zorganizowaliśmy 30 darmowych wykładów z najwybitniejszymi współczesnymi prozaikami i teoretykami.

Do poprowadzenia wykładów udało nam się zaprosić literaturoznawców oraz praktyków literackich z ogromną wiedzą i doświadczeniem w tworzeniu krótkiej formy literackiej. Wykłady poprowadzili:

Maciej Dowgiel - doktor nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa, specjalizacja filmoznawcza. Projektuje różnego typu szkolenia dla różnych grup odbiorczych — począwszy od uczniów pierwszych klas szkoły podstawowej, przez maturzystów i studentów, po branżę biznesową, IT, a niekiedy nawet seniorów. Z fundacją Wolne Lektury współpracuje od prawie dekady. Jest autorem wydanego przez fundację internetowego Przewodnika dla piszących i czytających, który został wykorzystany podczas prowadzonych przez niego wykładów.

Roman Kurkiewicz - krytyk literacki, felietonista, dziennikarz, redaktor. Wykładowca na kierunku Dziennikarstwo i nowe media Collegium Civitas. Pracował w „Gazecie Wyborczej” od początku jej istnienia i współtworzył m.in. „Magazyn Gazety”. Był redaktorem naczelnym „Przekroju”. Współtwórca programów Tok Szok i Magazyn Literacki Prowadził radiowe programy o literaturze: w Radiu TOK FM „Pod tytułem”, „Kurkiewy” oraz „Mówi się” oraz „Pod tytułami” w Radiu dla Ciebie. Obecnie współpracuje z tygodnikiem „Przegląd”. Autor książek *Lewomyślnie* (2011) i *Klasy polskie* (2009). Od 2020 prowadzi na YouTube własny kanał o książkach ZAKAZ CZYTANIA - Roman Kurkiewicz.

Jarosław Lipszyc - prezes Fundacji Wolne Lektury od 2007 r. Przed pracą w Fundacji wieloletni dziennikarz, poeta i muzyk, aktualnie aktywny propagator nowoczesnej edukacji oraz wolnej kultury. Bierze aktywny udział merytoryczny we wszystkich projektach Fundacji, prowadzi szkolenia dla nauczycieli oraz liczne wystąpienia i wykłady związane z nowoczesnymi technologiami, edukacją oraz prawem internetowym.

Mateusz Marczewski - prozaik, autor książek „Niewidzialni” i „Koliste jeziora Białorusi”, tekstów do kilku spektakli i jednej bajki. Doktor nauk humanistycznych. W pracy badawczej zajmuje się relacją ciała i języka, wiedzą asystemową, performatywnością oraz pojęciem procesu. Autor metody nauczania i twórca kursu „Pisanie jako proces” organizowanego wraz z Instytutem Badań Literackich PAN w Warszawie. Stypendysta Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (2013), dwukrotny stypendysta Fundacji La Fondation Jan Michalski pour l'écriture et la littérature (2014, 2021).

Bronka Nowicka - artystka interdyscyplinarna, pisarka, wykładowczyni. Absolwentka Szkoły Filmowej w Łodzi i ASP w Krakowie. Laureatka projektu New Voices from Europe, Złotego Środka Poezji i Nagrody Literackiej Nike za książkę poetycką *Nakarmić kamień*.

Agnieszka Wolny-Hamkało - poetka, autorka powieści, sztuk teatralnych i książek dla dzieci. Ostatnio wydała książkę z wierszami pt. *Raster Lichtensteina*. Autorka antologii opowiadań, kuratorka Międzynarodowego Festiwalu Opowiadania. Nominowana do Nagrody Literackiej

Gdynia za *Spamy miłosne*, laureatka nagrody PS IBBY za *Lato Adeli* (Książka Roku 2019). Nominowana do nagrody Literacka Podróż Hestii za powieść *Po śladach*. Tłumaczka ukraińskiej poetki Hanny Osadko (wyd. Pogranicze). Redaktorka i współzałożycielka społeczno-poetyckiego pisma „Zakład”. Jej sztuki były wystawiane m.in. w Teatrze Polskim, Teatrze Dramatycznym im. Szaniawskiego, Teatrze Muzycznym Capitol, Teatrze Grotowskiego (w ramach MFO). „Dzień dobry, wszyscy umrzemy” zekranizowano w cyklu Teatroteka. Doktorantka IBL PAN. Członkini zespołu badawczego Archiwum Kobiet IBL PAN. Od trzech lat prowadzi interdyscyplinarne seminaria humanistyczne we Wrocławiu. Naukowo zajmuje się kampem w nowej poezji polskiej.

Osiągnęliśmy również sukces frekwencyjny - do udziału w kursie zgłosiło się 1056 osób.

Wszystkie wykłady dostępne są na naszym kanale w serwisie YouTube na specjalnie stworzonej playliście: Mistrzowska Szkoła Krótkiej Formy Literackiej Wolnych Lektur 2023.

PROJEKT: Wakacyjna Szkoła Poezji Wolnych Lektur 2023

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

CZAS REALIZACJI: 01.05-31.10.2023

KWOTA DOTACJI: 31 900, 00 zł

Latem 2023 roku zorganizowaliśmy drugą edycję Wakacyjnej Szkoły Poezji. Szkoła Poezji umożliwia osobom zainteresowanym twórczością poetycką zarówno podniesienie kompetencji teoretycznych (poetyka, teoria i historia literatury), jak i praktycznych, poprzez udział w kursie realizowanym z udziałem najwybitniejszych przedstawicieli środowiska literackiego. W ramach projektu zrealizowaliśmy kurs, obejmujący 12 godz. wykładów prowadzonych przez dr Aleksandrę Korczak, Grzegorza Uzdańskiego i Romana Kurkiewicza. Formuła online oraz godziny spotkań zapewniły dostęp do kursu jak największej liczbie zainteresowanych osób (484 zgłoszenia).

Wszystkie wykłady w formie nagrań audiowizualnych zostały udostępnione na wolnej licencji do swobodnego wykorzystania dla celów prywatnych czy edukacyjnych - nieodpłatnie na stronie Wolnych Lektur i na platformie YouTube. Każdy film został zaopatrzony w napisy umożliwiające osobom niesłyszącym zapoznanie się z nim.

Do poprowadzenia zajęć zaprosiliśmy:

dr Aleksandrę Korczak - nauczycielka języka polskiego, etyki i filozofii wyróżniona w konkursie Nauczyciela Roku 2022. Członkini Pracowni Badań Literatury dla Dzieci i Młodzieży, zasiadała w jury literackim Polskiej Sekcji IBBY w 2018 roku; obroniła rozprawę doktorską dotyczącą lektur szkolnych rozpatrywanych w perspektywie gender studies. Współpracuje z Centrum Edukacji Obywatelskiej jako ekspertka do spraw równości płci i edukacji antydyskryminacyjnej, tworzy też materiały dla szkół we współpracy z muzeami i teatrami oraz zajmuje się publicystyką na rzecz szkolnictwa systemowego, a także poezją performatywną — jest dwukrotną finalistką Mistrzostw Polski w Ślomie Poetyckim.

Romana Kurkiewicza - krytyk literacki, felietonista, dziennikarz, redaktor. Wykładowca na kierunku Dziennikarstwo i nowe media Collegium Civitas. Pracował w „Gazecie Wyborczej” od początku jej istnienia i współtworzył m.in. „Magazyn Gazety”. Był redaktora naczelnym „Przekroju”. Współtwórca programów Tok Szok i Magazyn Literacki Prowadził radiowe programy

o literaturze: w Radiu TOK FM „Pod tytułem”, „Kurkiewy” oraz „Mówi się” oraz „Pod tytułami” w Radiu dla Ciebie. Obecnie współpracuje z tygodnikiem „Przegląd”. Autor książek *Lewomyślnie* (2011) i *Klasy polskie* (2009). Od 2020 prowadzi na YouTube własny kanał o książkach ZAKAZ CZYTANIA - Roman Kurkiewicz.

Grzegorza Uzdańskiego - poeta, twórca strony z pastiszami Nowe wiersze sławnych poetów, które ukazały się w wydaniu książkowym w 2021 roku; improwizator w Resorcie Komedii; autor powieści *Wakacje* (2016) i *Zaraz będzie po wszystkim* (2019). W 2021 wydał książkę *Wypiór*, za którą otrzymał nominację do Paszportu Polityki.

PROJEKT: E-kolekcja lektur szkolnych i klasyki dostępna dla uczniów z niepełnosprawnościami
DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

CZAS REALIZACJI: 01.01.2022-31.03.2023

KWOTA DOTACJI: 107 425,15 zł

Celem projektu było zmniejszenie barier w dostępie do kultury i edukacji. Aby osiągnąć te cele w 2022 roku stworzyliśmy konwertery do formatów DAISY i EPUB 3 Media Overlays, synchronizujące audiobooka z tekstem książki. Następnie z wykorzystaniem konwerterów opublikowaliśmy 50 e-książek (lektury szkolne i klasyka literatury) w formacie DAISY i EPUB Media Overlays 3.

W 2023 roku, zgodnie z harmonogramem projektu, przygotowaliśmy instrukcję korzystania z zasobów przygotowanych w ramach zadania i rozdystrybuowaliśmy ją mailowo do szkół podstawowych i ponadpodstawowych w Polsce wraz z informacją o przygotowanych plikach z myślą o osobach z niepełnosprawnościami. Ponadto przygotowaliśmy paczki z publikacjami objętymi projektem do łatwego pobrania ze strony przez szkoły i dołączyliśmy link do ich pobrania do wiadomości wysłanej do szkół. Następnie przygotowaliśmy 121 przesyłek i wysłaliśmy je do bibliotek przy Specjalnych Ośrodkach Szkolno-Wychowawczych oraz innych bibliotek, które obsługują osoby niewidome i słabowidzące. W paczkach znalazły się: wydrukowana instrukcja, płyty CD z audiobookami, pendrive'y z plikami Daisy i Epub 3 MO.

PROJEKT: E-kolekcja lektur szkolnych i literatury do słuchania dla uczennic i uczniów z niepełnosprawnościami

DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

CZAS REALIZACJI: 01.01.2023-31.03.2026 (I okres finansowania)

KWOTA DOTACJI: 97 886,00 zł

Celem projektu jest zmniejszenie barier, jakie muszą pokonać osoby z niepełnosprawnościami w dostępie do kultury i edukacji. W ciągu ponad 3 lat realizacji projektu przygotowujemy i rozdystrybuujemy 111 audiobooków z lekturami szkolnymi, klasyką i współczesną literaturą, w trzech formatach: mp3, Daisy, Epub 3.

W pierwszym okresie realizacji zadania nagraliśmy 16 nowych audiobooków: *Kwiaty zła* Charles Baudelaire, *Pożegnanie z Marią* (zbiór) Tadeusz Borowski, *Ludzie, którzy szli* Tadeusz Borowski, *Nie-Boska komedia* Zygmunt Krasiński, *Dziady* Adam Mickiewicz, *Konrad Wallenrod* Adam

Mickiewicz, #manto Łukasz Orbitowski, *Ludzie, zwierzęta, bogowie* Ferdynand Ossendowski, *Słoń Birara* Ferdynand Ossendowski, *Hamlet* William Shakespeare, *Kazania sejmowe* Piotr Skarga, *Kordian* Juliusz Słowacki, *Król Edyp* Sofokles, *Antygona* Sofokles, *Hajdamacy* Taras Szewczenko, *Księżę i żebrak* Mark Twain.

Ponadto do audiobooków udostępnionych na Wolnych Lekturach w poprzednich latach udostępniliśmy pliki Daisy i Epub 3 MO: *Faust* Johann Wolfgang von Goethe, *Hymn do miłości Ojczyzny* Ignacy Krasicki, *Dusiołek* Bolesław Leśmian, *Oda do młodości* Adam Mickiewicz, *Rękawiczka* Adam Mickiewicz, *Rybka* Adam Mickiewicz, *Świtez* Adam Mickiewicz, *Do trupa* Jan Andrzej Morsztyn, *Na krzyżyk na piersiach jednej panny* Jan Andrzej Morsztyn, *Nadgrobek Perlisi* Jan Andrzej Morsztyn, *Pieśń o Rolandzie*, *Bema pamięci żałobny rapsod* Cyprian Kamil Norwid, *Fortepian Chopina* Cyprian Kamil Norwid, *Coś Ty Atenom zrobił, Sokratesie* Cyprian Kamil Norwid, *Promethidion* Cyprian Kamil Norwid, *Gloria victis* Eliza Orzeszkowa, *Mocni ludzie* Ferdynand Ossendowski, *Pamiętniki* Jan Chryzostom Pasek, *Beczka Amontillada* Edgar Allan Poe, *Berenice* Edgar Allan Poe, *Czarny kot* Edgar Allan Poe, *Diabeł na wieży* Edgar Allan Poe, *Hop-frog* Edgar Allan Poe, *Król Dżumiec* Edgar Allan Poe, *Maska śmierci szkarlatnej* Edgar Allan Poe, *Serce oskarżycielem* Edgar Allan Poe, *Zagłada domu Usherów* Edgar Allan Poe, *Prawdziwy opis wypadku z p. Waldemarem* Edgar Allan Poe, *Z legend dawnego Egiptu* Bolesław Prus, *Grób Agamemnona* Juliusz Słowacki, *Moralność pani Dulskiej* Gabriela Zapolska, *Przedwiośnie* Stefan Żeromski, *Pieśń (Czego chcesz od nas, Panie, za Twe hojne dary?)* Jan Kochanowski, *Pieśń IX (Chcemy sobie być radzi?)* Jan Kochanowski, *Pieśń V (Wieczna sromota i nienagrodzona...)* Jan Kochanowski.

Wszystkie nagrania zostały udostępnione na stronie wolnelektury.pl na Licencji Wolnej Sztuki 1.3.

PROJEKT: Kampania społeczna „Polska poezja — Zrób To Sam!”

DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

CZAS REALIZACJI: 01.05-31.12.2023

KWOTA DOTACJI: 52 000,00 zł

Celem zadania było przeprowadzenie kampanii pt. „Polska poezja — Zrób To Sam!”, promującej poezję wybitnych polskich twórców w miastach i miasteczkach. Dzięki przeprowadzeniu kampanii promowaliśmy czytelnictwo polskiej poezji klasycznej wśród dzieci i młodzieży oraz ich rodziców i opiekunów. Wydarzenia w ramach projektu miały swoich patronów: Bolesława Leśmiana i Marię Konopnicką (w związku z 145. rocznicą urodzin poety i 115. rocznicą publikacji *Roty*).

W ramach zadania przeprowadziliśmy cztery warsztaty pn. „Łąka Leśmiana - tworzymy zakładki do książek” dla uczniów oraz osiem konkursów poetyckich. Działania te zostały przeprowadzone podczas 8 wydarzeń kulturalnych: Święto Wolności i Praw Obywatelskich w Gdańsku (3-4.06.2023), Slot Art Festival w Lubiążu (11-15.07.2023), Festiwal Miasto Słowa w Gdyni (23-27.08.2023), Festiwal Książek w Płocku (30.09-1.10.2023), Kujawsko-Pomorskie Targi Książki w Bydgoszczy (14-15.10.2023), Międzynarodowe Targi Książki w Krakowie (26-29.10.2023), Targi Książki w Katowicach (3-5.11.2023), Targi Dobrych Książek we Wrocławiu (30.11-3.12.2023).

Podczas wszystkich wydarzeń przeprowadziliśmy konkursy poetyckie, do których wiersze zgłosiło

811 osób (młodzież szkolna oraz osoby dorosłe). Zgłoszone do konkursów prace były oceniane przez pracowników Fundacji i w każdym konkursie przyznano nagrody rzeczowe zapewnione przez Fundację. Nagrodzono oraz wyróżniono łącznie 37 osób.

Dla uczniów i uczennic starszych klas szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych zorganizowaliśmy 4 warsztaty - dwa podczas Międzynarodowych Targów Książek w Krakowie oraz dwa podczas Targów Książek w Katowicach. Łącznie wzięło w nich udział 71 uczniów z następujących szkół: VII Liceum Ogólnokształcące im. Harcerzy Obrońców Katowic w Katowicach, Zespół Szkół i Placówek nr 2 w Katowicach, Zespół Szkół nr 2 im. J. Iwaszkiewicza w Katowicach, Zespół Szkół Inżynierii Środowiska i Melioracji w Krakowie, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 w Krakowie, Samorządowy Zespół Szkół nr 1 im. A. Mickiewicza w Chełmku. Warsztaty poprowadziła Dominika Bok - znana m. in. z kwartalnika „Przekrój” dziennikarka, hafciarka i zielarka, mająca doświadczenie w prowadzeniu warsztatów rękodzielniczych.

Nowe publikacje z 1,5%

Dzięki osobom, które przekazały 1,5% swojego podatku na rzecz fundacji, w 2023 r. mogliśmy przygotować nowe ebooki z klasyką literatury polskiej i światowej. Do czytelniczek i czytelników trafiły następujące lektury szkolne: *Lokomotywa i inne wiersze dla dzieci* Juliana Tuwima, *Awantura o Basię* Kornela Makuszyńskiego, *Zaczarowana dorożka* Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego i *Łąka* Bolesława Leśmiana. Oprócz tego opublikowaliśmy z tych środków kryminał *Dolina trwogi* Arthura Conan Doyle’a i komedię *Mąż i żona* Aleksandra Fredro.

Wolne Lektury na platformie YouTube

W 2023 r. kontynuowaliśmy działanie kanału Wolnych Lektur na platformie YouTube. Dzięki temu docieramy z audiobookami do nowych czytelniczek i czytelników, zarówno osób uczących się, jak i poszukujących dobrej jakości literatury do słuchania. Jest to także dla nas sposób na pozyskanie środków na działanie biblioteki (dzięki dochodom z reklam).

Platforma umożliwiła nam także organizację kolejnych edycji Mistrzowskiej Szkoły: Krótkiej Formy Literackiej i Wakacyjnej Szkoły Poezji. Dzięki temu wykłady wybitnych teoretyków i praktyczek trafiają do szerokiej publiczności. Odbyliśmy łącznie 42 spotkania-wykłady, których liczba obejrzeń waha się od 113 do 1340.

Łącznie w 2023 roku nasze filmy zostały wyświetlone 549 tys. razy, a czas oglądania wyniósł 138 tys. godzin. Przybyło nam także 4 tys. nowych subskrybentów. Szacunkowy przychód z reklam umieszczanych przed, po i w trakcie filmów wyniósł 6,2 tys. zł.

Zamierzamy rozwijać dalej kanał Wolnych Lektur na YouTube: dodawać kolejne audiobooki oraz transmitować na nim wydarzenia, takie jak wykłady, spotkania autorskie czy dyskusje na temat prawa autorskiego i polityk internetu.

Towarzystwo Przyjaciół Wolnych Lektur

W 2023 roku rozwijaliśmy system społecznościowego wsparcia Wolnych Lektur, Towarzystwo Przyjaciół Wolnych Lektur.

Nasi czytelnicy i czytelniczki mogą wesprzeć Wolne Lektury wybraną przez siebie kwotą. Pozyskane w ten sposób środki przeznaczamy na dalsze prowadzenie biblioteki. Dodatkowo z myślą o członkiniach i członkach Towarzystwa publikujemy kilka prapremierowych utworów rocznie, do których w pierwszym okresie mają dostęp jedynie darczyńcy biblioteki. Przy wyborze wpłaty jednorazowej osoba otrzymuje dostęp do prapremier na jeden miesiąc. Przy wyborze stałego wsparcia – aż do anulowania płatności. Po dwóch miesiącach także te utwory były udostępniane wszystkim czytelnikom i czytelniczkom Wolnych Lektur na Licencji Wolnej Sztuki.

W 2023 r. w ramach programu Towarzystwa ukazały się następujące utwory:

- *Piękna i Bestia* Jeanne-Marie Leprince w nowym tłumaczeniu Martyny Lemańczyk,
- *Hordubal* Karela Čapka,
- *Niemyte dusze* Witkacego,
- *Ulica Conrada* Wojciecha Orlińskiego.

Zamierzamy kontynuować ten program w kolejnych latach.

Darczyńcy indywidualni

W 2023 r. zachęcaliśmy indywidualnych darczyńców do wspierania fundacji jednorazowymi lub comiesięcznymi darowiznami za pośrednictwem płatności online i wpłat na konto fundacji. Prowadziliśmy także program w formule Direct Dialogue, polegający na zachęcaniu w kontakcie bezpośrednim do złożenia pisemnej deklaracji polecenia zapłaty z comiesięczną darowizną. W tym okresie dokonaliśmy także kolejnych modyfikacji na stronie Wolnych Lektur, które pomogły nam poprawiać skuteczność różnych form zachęty do przekazywania darowizn.

Przychód z wpłat od indywidualnych darczyńców (online, na konto i przez polecenia zapłaty po odjęciu kosztów bankowych związanych z obsługą) wyniósł w 2023 r. w przybliżeniu 325 tys. zł, co oznacza wzrost o blisko 27% w porównaniu z 2022 r. Średnia miesięczna darowizna online i na konto wzrosła w stosunku do zeszłorocznej o 22%. Liczba stałych darczyńców przez płatności online pod koniec roku 2023 wynosiła 470 osób, co oznacza wzrost o 9% w stosunku do 2022 r. Będziemy kontynuować ten program w kolejnych latach.

Nasz zespół fundraiserski zachęcał do wspierania Wolnych Lektur podczas następujących imprez kulturalnych: Targi Książki i Mediów Vivaldi w Warszawie, Międzynarodowe Targi Książki w Warszawie, Święto Wolności i Praw Obywatelskich w Gdańsku, Ostróda Reggae Festival, Slot Art Festival, Przystanek Olecko, Na siano festiwal, Spokój Festiwal, Festiwal Miasto Słowa w Gdyni, Festiwal Książek w Płocku, Kujawsko-Pomorski Festiwal Książki w Bydgoszczy, Międzynarodowe Targi Książki w Krakowie, Targi Książki w Katowicach, Targi Dobrych Książek we Wrocławiu. Łącznie pozyskaliśmy w 2023 r. 53 nowe poprawnie wypełnione deklaracje polecenia zapłaty, które przeszły weryfikację banku, co oznacza spadek o ponad 60% w stosunku do 2022 r.

Najwięcej wpłat pozyskaliśmy dzięki płatnościom online przez stronę Wolnych Lektur (207 tys. zł), następnie przez wpłaty na konto fundacji (70 tys. zł) i polecenia zapłaty (47,6 tys.). Ponadto z 1,5% otrzymaliśmy ponad 88 tys. zł. Pozostałe źródła darowizn to zbiórki na wydanie konkretnych tytułów.

Pieniądze pozyskane z darowizn i 1,5% posłużyły realizacji celów statutowych fundacji, w tym

rozwojowi biblioteki Wolne Lektury oraz finansowaniu wkładu własnego do projektów, na które uzyskaliśmy częściową dotację ze środków publicznych. Sfinansowaliśmy z nich również nowe publikacje.

Zbiórki na nowe publikacje

W 2023 r. przeprowadziliśmy cztery, zakończone sukcesem i publikacją, zbiórki na nowe tytuły na łączną kwotę ponad 14,5 tys. zł. Dzięki temu wydaliśmy następujące tytuły:

- Łesia Ukrainka, *Melodie mgieł nocnych*, tłum. Marcin Roszkowski (ebooki i audiobook);
- Poetki Zagłady, wybór wierszy różnych autorek (ebooki i audiobooki);
- Cecylia Niewiadomska, *Legendy polskie* (ebook i audiobook);
- Aleksander Fredro, *Damy i huzary* (ebook).

Monetyzacja na platformach

W 2023 r. kontynuowaliśmy współpracę z platformą dystrybucyjną Legimi, oferującą dostęp do ebooków i audiobooków za pośrednictwem własnej strony internetowej i aplikacji. Osiągnęliśmy w tym okresie sprzedaż w wysokości ok. 19 tys. zł, co stanowi wzrost o ok. 45% w stosunku do roku ubiegłego. Współpraca z Audioteką, rozpoczęta pod koniec 2022 r., w 2023 r. przyniosła ok. 7 tys. zł. Podpisaliśmy także w drugiej połowie roku umowę o współpracy z dystrybutorem ebooków Woblink, co przyniosło sprzedaż w wysokości ok. 800 zł.

Kontynuowaliśmy także monetyzację przez platformę YouTube. Nasz przychód z tej platformy wyniósł 6,2 tys. zł, co oznacza wzrost o ponad 20%.

Współpraca z Centrum Handlowym Atrium Plejada

W 2023 r. kontynuowaliśmy współpracę z Centrum Handlowym Atrium Plejada w Bytomiu w zakresie promocji czytelnictwa. W październiku 2018 roku w Centrum powstała Biblioteka Multimedialna z bogatym zbiorem ebooków pochodzącym między innymi z Wolnych Lektur. Dzięki tej współpracy odwiedzający Centrum Handlowe w 2023 r. mogli na chwilę przysiąść w czytelnicy i zapoznać się z następującymi książkami: *Palestyna po raz trzeci* K. Pruszyńskiego, *Piękna i Bestia* Jeanne-Marie Leprince, *Śpiące wierszyki* J. Papuzińskiej, *Plotka o Weselu Wyspiańskiego* T. Boya-Żeleńskiego, *Studium w szkarłacie* A.C. Doyle'a, *Pamiętnik Adama M. Twaina*, *Opis obyczajów i zwyczajów za panowania Augusta III* J. Kitowicza, *Kubuś Fatalista i jego pan* D. Diderota, *Złoty żuk* E.A. Poe'go, *Przeklęte szczęście* B. Prusa.

Udział w wydarzeniach kulturalnych

W 2023 roku wzięliśmy udział w kilkunastu wydarzeniach kulturalnych, podczas których promowaliśmy Wolne Lektury, organizowaliśmy konkursy poetyckie i warsztaty dla uczniów oraz zachęcaliśmy uczestników do wsparcia Fundacji stałymi wpłatami za pośrednictwem poleceń zapłaty. Sezon targowy rozpoczęliśmy od udziału w Targach Książki i Mediów VIVELO w Warszawie, które odbyły się w dniach 18-21 maja. Tydzień później (25-28.05) uczestniczyliśmy w Międzynarodowych Targach Książki w Warszawie.

Na początku czerwca wzięliśmy po raz kolejny udział w Strefie Społecznej w Gdańsku, zorganizowanej od 2 do 4 czerwca w ramach Święta Wolności i Praw Obywatelskich. Przy Europejskim Centrum Solidarności powstała Strefa Społeczna, w której gospodarzami były organizacje społeczne – partnerzy strefy. Na naszym stoisku można było wziąć udział w konkursie poetyckim i wygrać nagrody rzeczowe.

W lipcu odwiedziliśmy aż cztery wydarzenia: Ostróda Reggae Festival (6-8 lipca), Slot Art Festival (11-15 lipca), Na Siano festiwal (21-23 lipca), Spokój Festiwal (27-29 lipca). Podczas wszystkich tych wydarzeń można było porozmawiać z przedstawicielami Fundacji i zadeklarować wsparcie finansowe dla Wolnych Lektur w ramach tzw. polecenia zapłaty. Dodatkowo podczas Slot Art Festivalu oraz festiwalu Na Siano można było spróbować swoich sił w konkursach poetyckich.

Po krótkiej przerwie pod koniec sierpnia odwiedziliśmy Gdynię, aby wziąć udział w Festiwalu Miasto Słowa. Od 23 do 28 sierpnia można było nas spotkać na placu Wolnej Ukrainy, gdzie można było wziąć udział w konkursie poetyckim i porozmawiać z nami o Wolnych Lekturach.

Na przełomie września i października pojechaliśmy do Płocka na Festiwal Książek i zorganizowaliśmy tam na naszym stoisku konkurs poetycki. A 14 i 15 października byliśmy w Bydgoszczy na Kujawsko-Pomorskim Festiwalu Książek, gdzie uczestnicy wydarzenia również mogli wrzucić swój wiersz do naszej urny konkursowej i powalczyć o nagrody.

Październik upłynął nam natomiast pod znakiem przygotowywania się do wyjazdu do Krakowa i udziału w Międzynarodowych Targach Książki (26-29 października). Podczas tej edycji Targów zorganizowaliśmy dwa warsztaty pn. *Łąka Leśmiana - tworzymy zakładki do książek*, podczas którego uczniowie zapoznali się z poezją Bolesława Leśmiana oraz występującymi w niej rodzimymi roślinami łąkowymi. Podczas warsztatu każdy uczeń wykonał zakładkę do książki z wybranym motywem botanicznym pochodzącym ze wzornika. Podczas tego największego wydarzenia literackiego w Polsce również przeprowadziliśmy konkurs poetycki na naszym stoisku.

Tydzień później byliśmy już na Targach Książki w Katowicach, gdzie kolejne dwie grupy uczniów wzięły udział w warsztacie *Łąka Leśmiana - tworzymy zakładki do książek*, a ponad sto osób zgłosiło się do naszego konkursu literackiego.

A rok zakończyliśmy wizytą we Wrocławiu i naszą obecnością na Wrocławskich Targach Dobrych Książek, które trwały od 30 listopada do 3 grudnia. Była to ostatnia w tym roku możliwość spróbowania swoich sił w konkursie poetyckim Wolnych Lektur.

Statystyki strony wolnelektury.pl w 2023 roku

W 2023 r. stronę biblioteki Wolne Lektury odwiedziło 7,02 mln unikalnych użytkowników i zanotowaliśmy 13,7 mln wizyt. Książki na stronie zostały wyświetlone 16,8 mln razy i pobrane 1,33 mln razy.

Przyszłość prawa autorskiego – Prawo Kultury

W tym obszarze w 2023 roku w dalszym ciągu utrzymywaliśmy serwis prawokultury.pl. Użytkownicy strony najczęściej korzystają z części „Pierwsza pomoc w prawie autorskim”, w której szukają odpowiedzi na swoje problemy prawno-autorskie. W serwisie udostępniliśmy dotychczas kilkaset odpowiedzi na zadane już pytania. W 2023 roku zanotowaliśmy 152 tysiące wizyt na stronie prawokultury.pl.

Wolontariat i praktyki w fundacji

W roku 2023 organizowaliśmy praktyki studenckie oraz realizowaliśmy program współpracy wolontariackiej - 7 osób odbyło praktyki, a 6 osób współpracowało z nami na zasadzie wolontariatu. Podczas szkolenia wstępny praktykanci i wolontariusze zapoznali się z procesem przygotowania utworów do publikacji internetowej i jego kolejnymi etapami oraz nauczyli się posługiwać narzędziami do opracowania technicznego i edycji tekstu dostępnymi na zintegrowanej platformie redakcyjnej Wolnych Lektur. Następnie podjęli samodzielną pracę nad zróżnicowanymi tekstami (wiersz, proza, teksty dawne i nowe) pod kierunkiem opiekunki praktyk.

Wykorzystując przekazaną na szkoleniu wiedzę w praktyce na każdym etapie przygotowania publikacji praktykanci i wolontariusze wykonywali: tagowanie, tj. opisanie tekstu znacznikami kodu WL-XML; korektę wyrównującą; korektę właściwą (wprowadzającą standardy edytorskie Wolnych Lektur np. krój cudzośłówów, stosowanie pauz, półpauz i dywizów i in.); uwspółcześnienie tekstu wg poznanych zasad modernizacji tekstów dawnych (do XIX w.) i nowych z uwzględnieniem potrzeb i możliwości czytelniczych odbiorców oraz zachowaniem specyfiki stylu autora, uwspółcześnienie tekstów oryginalnie polskich oraz tłumaczeń na język polski; sporządzanie noty o dokonanych zmianach redakcyjnych; opatrzenie tekstu przypisami; oznaczanie na tekście fragmentów odnoszących się do kulturowo istotnych tematów i motywów; geotagowanie (zastosowanie Open Linked Data); przygotowanie noty o książce. Uczestniczki i uczestnicy praktyk, a także wolontariuszki i wolontariusze zapoznali się ze stronami i zasobami pomocnymi w pracy korektora/edytora. Jedna osoba rozpoczęła praktyki tłumaczeniowe, wykonane tłumaczenie po przeszkoleniu opracowała na platformie redakcyjnej.

Studentki i studenci wydziałów polonistyki i edytorstwa zgłosili się na praktyki z kilku uczelni: Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Promocja projektów fundacji

W 2023 roku Fundacja promowała swoje działania i realizowane projekty przede wszystkim za pośrednictwem swoich stron internetowych, kanałów w serwisach społecznościowych (stan na 31.12.2023: profil Wolnych Lektur na Facebooku ponad 29 tys. obserwujących; profil na Instagramie – ponad 2000 obserwujących) oraz newslettera, który dociera do 10 tys. odbiorców. Ponadto wzięliśmy udział w kilkunastu wydarzeniach kulturalnych (patrz. Udział w wydarzeniach kulturalnych), aby promować Wolne Lektury, organizować warsztaty oraz konkursy i zachęcać osoby do wsparcia finansowego naszej działalności.

Część III

Zgodnie z postanowieniem Krajowego Rejestru Sądowego z dn. 27.05.2011 r. Fundacja prowadzi działalność gospodarczą i jest płatnikiem VAT od dn. 19.10.2011 r.

Zakres prowadzenia działalności gospodarczej przez Fundacji określony jest według następujących oznaczeń Polskiej Klasyfikacji Działalności:

- a) Produkcja gier i zabawek – PKD 32.40.Z;
- b) Sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet – PKD 47.91.Z;
- c) Pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona poza siecią sklepową, straganami i targowiskami – PKD 47.99.Z;
- d) Wydawanie książek – PKD 58.11.Z;
- e) Wydawanie wykazów oraz list (np. adresowych, telefonicznych) – PKD 58.12.Z;
- f) Wydawanie gazet – PKD 58.13.Z;
- g) Wydawanie czasopism i pozostałych periodyków – PKD 58.14.Z;
- h) Pozostała działalność wydawnicza – PKD 58.19.Z;
- i) Działalność wydawnicza w zakresie gier komputerowych – PKD 58.21.Z;
- j) Działalność wydawnicza w zakresie pozostałego oprogramowania – PKD 58.29.Z;
- k) Działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo i programów telewizyjnych – PKD 59.11.Z;
- l) Działalność postprodukcyjna związana z filmami, nagraniami wideo i programami telewizyjnymi – PKD 59.12.Z;
- m) Działalność związana z dystrybucją filmów, nagrań wideo i programów telewizyjnych – PKD 59.13.Z;
- n) Działalność związana z projekcją filmów – PKD 59.14.Z;
- o) Działalność w zakresie nagrań dźwiękowych i muzycznych – PKD 59.20.Z;
- p) Działalność związana z doradztwem w zakresie informatyki – PKD 62.02.Z;
- r) Przetwarzanie danych; zarządzanie stronami internetowymi (hosting) i podobna działalność – PKD 63.11.Z;
- s) Działalność portali internetowych – PKD 63.12.Z;
- t) Pozostała działalność usługowa w zakresie informacji, gdzie indziej niesklasyfikowana – PKD 63.99.Z;
- u) Pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania – PKD 70.22.Z;
- w) Pośrednictwo w sprzedaży miejsca na cele reklamowe w mediach drukowanych – PKD 73.12.B;
- x) Pośrednictwo w sprzedaży miejsca na cele reklamowe w mediach elektronicznych (Internet) – PKD 73.12.C;
- y) Działalność związana z organizacją targów, wystaw i kongresów – PKD 82.30.Z;
- z) Pozostała działalność wspomagająca prowadzenie działalności gospodarczej, gdzie indziej niesklasyfikowana – PKD 82.99.Z;
- aa) Pozaszkolne formy edukacji artystycznej – PKD 85.52.Z;
- ab) Pozostałe pozaszkolne formy edukacji, gdzie indziej niesklasyfikowane – PKD 85.59.B;
- ac) Działalność wspomagająca edukację – PKD 85.60.Z;
- ad) Pozostała działalność rozrywkowa i rekreacyjna – PKD 93.29.Z;
- ae) Pozostała działalność usługowa, gdzie indziej niesklasyfikowana – PKD 96.09.Z.

Część IV

W roku 2023 Zarząd podjął 1 uchwałę:

Uchwała nr 1/2023 z dn. 31.03.2023 r. w sprawie przyjęcia Sprawozdania finansowego z działalności fundacji Wolne Lektury za rok 2022 oraz Sprawozdania merytorycznego z działalności fundacji Wolne Lektury za rok 2022.

Część V

W 2023 roku Fundacja uzyskała przychody w wysokości 1 172 570,69 zł, w tym:

- z darowizn: 438 242,19 zł;
- z 1,5%: 88 185,80 zł;
- z działalności finansowej i operacyjnej: 105,45 zł;
- ze źródeł publicznych: 495 265,00 zł;
- w tym: z budżetu państwa: 495 265,00 zł,
- z innych źródeł: 207 837,45 zł (w tym dotacje od zagranicznych organizacji: 207 837,45 zł);
- z odpłatnych świadczeń realizowanych przez Fundację w ramach celów statutowych z uwzględnieniem kosztów tych świadczeń: 0,00 zł.

Fundacja w 2023 r. prowadziła działalność gospodarczą i uzyskała wynik tej działalności w wysokości 31 120,60 zł. Procentowy stosunek przychodu osiągniętego z działalności gospodarczej do przychodu osiągniętego z pozostałych źródeł wyniósł 2,88 %.

Część VI

Fundacja poniosła w 2023 r. koszty w wysokości 1 237 855,28 zł, w tym:

- a) na realizację celów statutowych: 1 232 385,28 zł;
- b) na działalność gospodarczą: 5400,00 zł (koszty finansowe i operacyjne – 0,00 zł)

Część VII

a) W 2023 r. Fundacja zatrudniała 6 osób, w tym:

- 1 osobę na stanowisku koordynatora projektów,
- 1 osobę na stanowisku redaktorka naczelna,
- 1 osoba na stanowisku redaktorka techniczna,
- 1 osoby na stanowisku kierowniczką biura,
- 1 osobę na stanowisku prezesa Zarządu, oddelegowanego do pracy w charakterze konsultanta ds. bezpieczeństwa w sieci,
- 1 osoba na stanowisku dyrektor ds. rozwoju.

b) Łączna kwota wynagrodzeń podstawowych wypłaconych przez Fundację wyniosła: 505 971,14 zł.

Łączna kwota świadczeń na rzecz pracowników, w tym składek ZUS, wyniosła: 66 494,76 zł zł.

W 2023 r. nie było osób zatrudnionych przez Fundację wyłącznie w działalności gospodarczej.

c) Wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia wypłaconego w 2023 r. łącznie członkom zarządu i innych organów Fundacji oraz osobom kierującym wyłącznie działalnością gospodarczą wyniosła 9 076,24 zł. Członkowie zarządu otrzymywali wynagrodzenie z racji wykonywania pracy w projektach realizowanych w ramach działalności statutowej.

d) Wydatki na wynagrodzenia z umów-zlecenia i umów o dzieło w 2023 r. wyniosły: 172 303,85 zł.

W 2023 r. nie było osób zatrudnionych przez Fundację wyłącznie w działalności gospodarczej.

e) Fundacja w 2023 r. nie udzielała pożyczek pieniężnych.

f) Fundacja w 2023 r. nie nabyła obligacji, udziałów ani akcji w spółkach prawa handlowego.

g) Fundacja w 2023 r. nie nabyła nieruchomości.

h) Fundacja w 2023 r. nie nabyła środków trwałych.

i) Wartości aktywów i zobowiązań Fundacji ujętych we właściwych sprawozdaniach finansowych sporządzanych dla celów statystycznych wyniosły w 2023 r.:

- aktywa trwale: 0,00 zł,
- aktywa obrotowe: 353 362,20 zł,
- aktywa razem: 353 362,20 zł,
- zobowiązania krótkoterminowe: 3797,72 zł.

Część VIII

Fundacja zrealizowała w ramach działalności statutowej państwowe zadania zlecone na łączną kwotę 495 265,00 zł, w tym:

a) zlecone przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego na kwotę 383 496,00 zł.

b) zlecone przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na kwotę 111 769,00 zł

Wynik finansowy tej działalności wyniósł (bez kosztów administracyjnych): 0,00zł (zwrócone dotacje uwzględnione w 2023 r.)

Część IX

Roczne zobowiązania podatkowe wynikające z działalności Fundacji w 2023 r. wyniosły:

- VAT: 2 458,00 zł,
- CIT: 0,00 zł,
- PIT-4R: 45 386,00 zł,
- PIT-8AR: 14,00 zł.

Fundacja składa następujące deklaracje podatkowe:

- VAT-7K – kwartalnie,
- PIT-4R – rocznie,
- PIT-8AR – rocznie,
- oraz CIT-8 wraz z załącznikami.